Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om temporärt kostnadsstöd för företag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om temporärt kostnadsstöd för företag ändras så att i lagen föreskrivs om ett nytt stöd som är avsett för arrangörer av publika evenemang. Det rör sig om en förhandsförbindelse som ges till en evenemangsarrangör för de kostnader som arrangören uppgett. Om evenemanget ställs in på grund av en bestämmelse som utfärdats i lag eller meddelats av en myndighet, betalas ersättning för de på förhand uppgivna kostnader som realiserats. Avsikten är att evenemangsgarantin ska sökas av evenemangsarrangören, men den ersättning som på basis av garantin betalas för ett inställt evenemang ska också betalas till de underleverantörer för evenemanget som arrangören uppgett i sin ansökan. Om evenemangets omfattning begränsas med stöd av lag eller ett myndighetsbeslut, betalas det en partiell ersättning för de faktiska kostnaderna.

Lagen avses träda i kraft den 1 juni 2021.

———

INNEHÅLL

SISÄLLYS

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL 1
MOTIVERING 3
1 Bakgrund och beredning 3
1.1 Evenemangsbranschen 4
1.2 Regeringens strategi för åtgärder och återuppbyggnad efter coronakrisen (exitstrategin) 7
1.3 Stödsystem för evenemangsbranschen i vissa europeiska länder 9
1.4 Beredning 10
2 De viktigaste förslagen 11
3 Konsekvenser för statsfinanserna 12
3.1 Förhållande till EU:s lagstiftning om statligt stöd 13
3.2 Andra stödåtgärder inom evenemangsbranschen, kulturbranschen och de kreativa branscherna 13
3.3 Understöd för idrott och motion 14
4 Konsekvenser för företagen i evenemangsbranschen 15
4.1 Alternativa sätt att stödja evenemangsbranschen 15
4.2 Bedömning av konsekvenserna för branschens ekonomiska situation 15
5 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen 17
6 Specialmotivering 17
7 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning 19
LAGFÖRSLAG 22
Lag om ändring av lagen om temporärt kostnadsstöd för företag 22

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

När lagen om kostnadsstöd stiftades rådde i hela riket, inklusive på Åland, undantagsförhållanden i enlighet med vad statsrådet och republikens president i samverkan hade konstaterat den 16 mars 2020. Undantagsförhållanden råder inte längre vid beredningen av denna proposition, men konsekvenserna av covid-19-pandemin är allvarliga för företagsverksamheten i alla regioner.

Ärendets grundlagsrättsliga dimension har behandlats i regeringens proposition (RP 22/2021 rd). Särskilt i fråga om ersättning för förluster till följd av stängning har nedanstående konstaterats. Grundlagsutskottet konstaterade i fråga om den tidigare temporära stängningen av förplägnadsrörelser (GrUU 7/2020 rd) att det med tanke på regleringens proportionalitet också är av betydelse vilka möjligheter näringsidkaren har att anpassa sin verksamhet till ändringarna i lagstiftningen. Med beaktande av de exceptionellt betydande och akuta konsekvenserna av regleringen ansåg grundlagsutskottet att det var nödvändigt att det genom lag föreskrivs såväl om skälig kompensation till näringsidkare för verkningarna av förbudet som om arrangemang som lindrar verkningarna.

Regeringen och ministerierna bereder begränsningar och rekommendationer som kan införas vid behov. Därtill uppdateras lagstiftningen och övriga anvisningar så att de motsvarar epidemiläget. När begränsningar och rekommendationer införs beaktas det också vilken inverkan de har på epidemiläget, ekonomin och människornas välfärd.

Statsrådet har sammanställt pressmeddelanden om de begränsningar och rekommendationer som ska träda i kraft: https://valtioneuvosto.fi/sv/information-om-coronaviruset/gallande-begransningar/under-beredning.

Dessa begränsningar och rekommendationer har hittills inte direkt inneburit förbud mot att anordna evenemang, men de har haft den faktiska effekten att anordnandet av evenemangen kan ha försvårats eller förhindrats. Därför har regeringen beslutat om omfattande stödåtgärder för evenemangsbranschen och de kreativa branscherna. Som en del av dessa åtgärder utfärdas bestämmelser om en evenemangsgaranti i syfte att i viss mån lindra effekterna av de väsentligt försämrade verksamhetsförutsättningarna inom evenemangsbranschen.

Av de utredningar som gäller verksamheten inom evenemangsbranschen och av utlåtandena om utkastet till regeringsproposition har det framgått att avtalsstrukturen inom evenemangsbranschen gör det möjligt att häva underleverantörsavtal även utan sanktioner, om tillställningen av en eller annan orsak ställs in. På grund av denna avtalspraxis har branschen vissa förutsättningar att anpassa sig till en akut kris. Evenemangsbranschen är dock ett omfattande ekosystem som består av olika underleverantörer, deras underleverantörer och i sista hand av företag med firmanamn eller enmansföretag, enskilda näringsidkare och s.k. frilansaktörer. När ett evenemang ställs in är denna grupp ofta i ett dåligt läge, eftersom hävningen av avtalet för deras del kan leda till att de t.ex. inte kan få ersättning för arbete som de redan utfört.

Av ovannämnda skäl har regeringen utöver denna evenemangsgaranti berett flera åtgärder som riktas till detta ekosystem, bland annat olika understöd som undervisnings- och kulturministeriet riktar till evenemangsbranschen och frilansarbetare (avsnitt 3). Dessutom bereder arbets- och näringsministeriet en förlängning av rätten till arbets-marknadsstöd för företagare.

Ur tidigare stödinstrument har evenemangsbranschen beviljats stöd i enlighet med kalkylen nedan. Kalkylen baserar sig på en uppskattning som gjorts på basis av olika näringsgrensindelningar. Evenemangsbranschen finns inte som sådan upptagen som en självständig näringsgren i TOL-klassificeringen.

- Business Finland 81 miljoner euro
- Statskontoret Kostnadsstöd I 11 miljoner euro
- Statskontoret Kostnadsstöd II 24 miljoner euro
- Stöd till ensamföretagare/kommunerna 2 miljoner euro
- Närings-, trafik- och miljöcentralerna 5 miljoner euro
- Dessutom har det inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde på basis av tilläggsbudgetarna för 2020 anvisats 110 miljoner euro i tilläggsanslag för statsunderstöd och stipendier för konst- och kultursektorn, i syfte att lindra de skador som förorsakas av coronapandemin. I den första tilläggsbudgeten för 2021 anvisades det dessutom 20 miljoner för konst- och kultursektorn.
- Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat 1,5 miljoner euro i coronaunderstöd för idrottsevenemang.
- Totalt har stöden till de kreativa branscherna/evenemangsbranschen hittills enligt detta synsätt varit **245 miljoner euro.**

1.1 Evenemangsbranschen

Evenemangsområdet är ett mångfasetterat område där den gemensamma faktorn närmast är att verksamheten består av anordnande av olika offentliga tillställningar som en del av annan verksamhet eller som huvudsaklig verksamhet. Spektrumet av evenemangsarrangörer är brett och verksamheten varierar från kulturevenemang och festivaler till olika mässor och marknadsföringsevenemang (produktpresentation) och till religiösa evenemang. Evenemangsarrangörerna kan också variera avsevärt i fråga om företagsstorleken, omsättningen och antalet anställda. I typfallet har de egentliga yrkesmässiga aktörerna inom branschen relativt små organisationer, som arbetar året runt med att organisera evenemang. När ett evenemang närmar sig kopplas ett varierande antal olika underleverantörer till anordnandet av evenemanget (ljud- och ljusteknik, artister inkl. musiker, restaurangtjänster osv.). Evenemang kan ordnas året runt, men den i ekonomiskt hänseende viktigaste tiden för att anordna evenemang är sommaren, då förhållandena gör det möjligt att ordna bl.a. stora utomhusfestivaler.

Enligt Tapahtumateollisuus ry:s branschrapport (Åbo handelshögskola) är evenemangsindustrin en bransch som omsätter sammanlagt 2,35 miljarder euro. Inom evenemangsindustrin finns det 3 200 företag och branschen sysselsätter sammanlagt nästan 200 000 personer, varav 20 000 är fast anställda. Traditionella branscher syns via sina produktionsanläggningar och verksamhetsställen, men inom evenemangsindustrin finns det inte många sådana, eftersom evenemangen produceras på olika platser och alltid under en begränsad tidsperiod. Organiseringen av evenemangen baserar sig på samarbete mellan företagsnätverk.

I genomförandet av ett enskilt evenemang kan det i olika skeden av produktionsprocessen delta flera hundra olika företag. Produktionsprocessen kan pågå flera veckor eller flera månader, till

och med flera år. Den del av processen som är störst och mest synlig när man ser till antalet anställda är själva genomförandet av evenemanget.

Inom evenemangsindustrin finns det också mer permanenta och identifierbara produktionsanläggningar. Sådana är till exempel olika mäss- och kongresscentrum, idrottsarenor, konsertsalar, biografer och teatrar, museer och nöjesparker. Inom ramen för de traditionella näringsgrensindelningarna har dessa verksamheter dock inte statistikförts som självständig verksamhet. Därmed skapas det således inte heller någon omedelbar helhetsbild av branschens näringspolitiska betydelse.

Evenemang kan klassificeras exempelvis enligt följande: konst- och kulturevenemang, evenemang av vetenskaplig karaktär eller undervisningskaraktär, kulturella fester, religiösa evenemang, idrottsevenemang, underhållningsevenemang, fritidsevenemang, politiska eller statliga evenemang, affärs- och handelsevenemang (marknadsföringsevenemang) samt icke organiserade evenemang.

Evenemanget kan anordnas av en professionell evenemangsarrangör eller av något annat företag eller någon annan aktör. Evenemangsarrangören köper i regel olika tjänster av professionella företag inom evenemangsbranschen. Evenemang kan vara av engångskaraktär eller återkommande, och de kan också ordnas virtuellt. Evenemang kan också ordnas i en privat familjekrets. Evenemangsindustrin omfattar både sådan aktörer hos vilka evenemangen utgör hela affärsverksamheten eller merparten av den och sådana aktörer för vilka evenemangen endast utgör en del av den övergripande affärsverksamheten. I det nätverk som genomför ett evenemang kan ingå bland annat verksamhet inom uthyrning av evenemangslokaler, professionell evenemangsproduktion eller uthyrning av evenemangsteknik och olika tjänster. För säkerhets- och transportföretag eller aktörer inom restaurangbranschen kan evenemangstjänster däremot utgöra endast en del av den totala omsättningen.

Evenemangens direkta konsekvenser riktar sig till den affärsverksamhet som evenemangsproduktionen ger upphov till (evenemangsindustrin). De sekundära konsekvenserna syns i affärsverksamheten hos de företag som betjänar evenemangsproduktionen (t.ex. inkvarterings-, restaurang- och transporttjänster). En tredje dimension är evenemangsturismen och evenemangsbesökarnas konsumtion.

Att definiera evenemangsindustrin och vad den omfattar har blivit aktuellt relativt nyligen, dvs. våren 2020, när de restriktioner som infördes till följd av coronapandemin i praktiken stängde ned hela branschen och utvecklingen inom vad som tidigare varit en kraftigt växande näringsgren stannade upp. Företagen och arbetstagarna inom branschen är inte organiserade på ett heltäckande sätt. Branschen karakteriseras av s.k. atypiska anställnings- och uppdragsförhållanden som inte nödvändigtvis registreras hos myndigheterna, med undantag av skattemyndigheten. Denna avsaknad av organisering medför också begränsningar vid planeringen och genomförandet av en exakt inriktad stödpolitik under coronatiden och även i övrigt.

Evenemangsindustrin är en del av den så kallade kreativa ekonomin, med vilken avses verksamhet där det immateriella kapitalet är en betydande produktionsfaktor vid sidan av det fysiska kapitalet.

De tjänster som har anknyter till evenemang kan klassificeras enligt följande:

- artist- och programtjänster, artist- och programförmedling, artist- och managerföretag, annan planering och produktion av programinnehållet i evenemangen

- tjänster inom evenemangsteknik, försäljning och uthyrning: ljud-, ljus- och videoteknik, effektplanering, uthyrning och montering av utrustning, experttjänster inom evenemangsteknik

- tjänster, försäljning och uthyrning i samband med att ett evenemang byggs upp: plattformar och möbler, mässkonstruktioner och utställningskonstruktioner, tält, övriga konstruktioner och materiel för evenemang, byggande och planering i samband med biljettförsäljning: tjänster och utrustning för biljettförsäljning och publikdeltagande

- kringtjänster: evenemangscatering, evenemangssäkerhet, försäljare, evenemangspersonal

- planering och konsultverksamhet: tjänster inom evenemangsnäringen, sponsrings-, konceptutvecklings- och marknadsföringstjänster, formgivnings-, planerings- och konsulttjänster

- digitala evenemangstjänster: digitala tjänster, programvara och tillämpningar som riktar sig till evenemangsbranschen

- annan specialservice inom evenemangsbranschen: andra produkter, annan utrustning och andra tjänster som riktar sig till evenemangsbranschen

Det finns inga direkta specificerade statistiska uppgifter om evenemangsarrangörernas omsättning. Vid en jämförande granskning av olika forsknings- och kartläggningsuppgifter kan man dra nedanstående slutsatser. Till evenemangsbranschen kan hänföras

- Evenemangsarrangörer (enskilda evenemang och årliga evenemang) ca 500
- Evenemangslokaler som producerar eget program (inkl. konstcentrum) ca 100 st
- Restauranger och platser där företrädesvis ges musikföreställningar ca 350 st och ca 200 sommarscener
- Aktörer som producerar idrottsevenemang i serieform eller liknande fortlöpande idrottsevenemang ca 150 st
- Evenemang som företagen ordnar för sina kunder (ordnas för närvarande inte alls)

Enligt den kartläggning som gjorts av Tapahtumateollisuus ry finns det 83 professionella evenemangsarrangörer, och deras genomsnittliga omsättning är 4,8 miljoner euro. Den genomsnittliga omsättningen för de festivaler som får stöd av undervisnings- och kulturministeriet (16 st) är 1,6 miljoner euro (andelen offentligt stöd cirka 25 procent), medan den genomsnittliga omsättningen för Finland Festivals 76 medlemmar är 0,6 miljoner euro. På basis av näringsgrensindelningen kan man utgå från att antalet evenemangsarrangörer är fler än 200.

Enligt en mer omfattande undersökning (2020) som gjorts vid Åbo handelshögskola fördelar sig de aktörer som har en omsättning på mer än 100 000 euro i storleksklasser enligt följande:

omsättning tusen euro	100–250	250–500	500–1 000	1 000–5 000	5 000–10 000	mer än 10 milj. euro
%	53,7	15,1	13,2	12,7	3,5	1,8
antal		269	235	226	62	32

I denna statistik ingår också andra aktörer inom branschen än evenemangsarrangörer och de som tillhandahåller evenemangsutrymmen. Det kan dock antas att åtminstone de tre grupper

som har den största omsättningen i huvudsak företräder dessa aktörer. De aktörer som har en lägre omsättning är i huvudsak underleverantörer.

I branschrapporten för branschen presenteras följande nyckeltal:

- branschens totala omsättning beräknas vara 2,35 miljarder euro

- antalet varaktiga arbetsplatser är 20 000, antalet tillfälliga arbetsplatser är cirka 120 000−175 000

- balansomslutningen i förhållande till omsättningen är 0,74: allmänt taget arbetar man i branschen med en ganska låg balansomslutning, då verksamheten inte kräver stort kapital eller investeringar.

- branschen är mycket arbetskraftsintensiv: en anställd generar en omsättning på i genomsnitt 100 000 euro

- nettoresultatet, dvs. branschens lönsamhet, är försvarlig (2,7 %), liksom kapitalavkastningen (3,8 %) och soliditeten (17,8 %)

Mer än 25 procent av företagen rapporterade att deras resultat ligger mellan 0 och 5 procent i förhållande till omsättningen. En tredjedel av företagen gick med förlust 2019, medan 22 procent av företagen rapporterade ett resultat på mer än 10 procent. Den låga soliditeten och likviditeten i kombination med den låga lönsamheten gör att branschens möjligheter att möta kriser, såsom coronaepidemin, försämras. Om krisen drar ut på tiden kommer en stor del av aktörerna inom branschen att vara tvungna att antingen upphöra med sin verksamhet eller byta bransch.

Det finns många små företag i branschen. Enligt evenemangsindustrins branschrapport är ett medianföretags omsättning i genomsnitt 106 000 e, men siffran kunde vara mindre om man hade tillgång till material om alla mikroföretag. Mer än 65 procent av företagen har en omsättning på mindre än 250 000 euro.

Enligt branschrapporten har 1 procent av företagen en omsättning på mer än 10 miljoner euro, 3 procent har en omsättning på 5–10 miljoner euro, 10 procent har en omsättning på 1–5 miljoner euro, 11 procent har en omsättning på 0,5–1 miljon euro, 11 procent har en omsättning på 250–500 000 euro och största delen av företagen, dvs. 64 procent, har en omsättning på 100–250 000 euro.

1.2 Regeringens strategi för åtgärder och återuppbyggnad efter coronakrisen (exitstrategin)

Statsrådet publicerade den 20 april 2021 en promemoria om riktlinjer för en kontrollerad avveckling av de restriktioner och rekommendationer som införts till följd av covid-19-epidemin. En kontrollerad avveckling av restriktionerna förutsätter att epidemiläget är stabilt och utvecklingen positiv i hela landet. Regeringen bedömer epidemiläget som helhet. Följande riktgivande bedömningskriterier kan användas: 1. Epidemin har tydligt avtagit i hela landet under tre veckors tid. 2**.** Vaccinationstäckningen för personer över 70 år och för riskgrupper bedöms vara tillräckligt omfattande. 3**.** Det finns inte information om att virusvarianter som har okända egenskaper eller som väsentligt försämrar det skydd som vaccinerna ger skulle försvåra helhetsbedömningen av epidemiläget.

Utgångspunkten för avvecklingen är att man fortsatt följer de restriktioner som förblir i kraft och vidtar hälsosäkerhetsåtgärder på ett ansvarsfullt sätt. En förutsättning för avvecklingen är

uppdaterade nationella anvisningar om säker praxis samt en regionalt sett ändamålsenlig och genomförbar helhet av avvecklingsåtgärder vid övergången till bedömning på regional nivå. Enligt regeringen är det viktigt att vid en kontrollerad avveckling i första hand sträva efter att lindra och avveckla de restriktioner som gäller barns och ungas liv och vardag. Dessutom är det viktigt att de restriktioner och rekommendationer som gäller äldre uppdateras i takt med att man får information om vaccinationsskyddet. Det gäller också att uppmärksamma situationen för de grupper som bedöms ha drabbats hårdast av restriktionerna.

EU:s digitala gröna intyg kommer att vara av betydelse när det gäller att möjliggöra resande. I detta skede planeras det inget särskilt nationellt användningsändamål för vaccinationsintyg eller för andra motsvarande intyg.

Osäkerhetsfaktorerna med tanke på en kontrollerad avveckling har att göra med den höga utgångsnivån för antalet smittfall, vilket överlag förskjuter möjligheten för förutsättningar för avveckling att uppstå. Andra osäkerhetsfaktorer är att tillgången till vacciner är sämre än väntat samt att virusvarianterna kan få epidemin att accelerera och eventuellt försämra vaccinernas effekt.

När undantagsförhållandena upphör och undantagslagarna om stängning av förplägnadsrörelserna slutar att gälla, är följande steg i avvecklingen av restriktioner regeringens förordande att slopa den riksomfattande indelningen i åtgärdsnivåerna 1–3 enligt kompletteringen av handlingsplanen för hybridstrategin. Att man slopar åtgärdsnivåerna innebär att bedömningen i fortsättningen görs endast utgående från epidemifaserna i områdena (basnivån, accelerationsfasen och samhällsspridningsfasen). Förordande om att slopa åtgärdsnivåerna ska ske genom beslut av statsrådet på framställning av social- och hälsovårdsministeriet utifrån Institutet för hälsa och välfärds epidemiologiska utlåtande. Enligt de nuvarande bedömningarna kan detta förordande göras senast i slutet av maj, under förutsättning att det riksomfattande epidemiläget är stabilt och utvecklas i en gynnsam riktning på det sätt som beskrivs ovan. Efter slopandet av åtgärdsnivåerna styr social- och hälsovårdsministeriet områdena genom sina styrningsbrev. Även handlingsplanen för hybridstrategin kommer att uppdateras.

De viktigaste frågorna med tanke på evenemangsbranschen handlar om hur man ordnar säkra publikevenemang. Vid anordnandet av säkra evenemang och deltagandet i sådana är det viktigt att arrangörerna och deltagarna iakttar de begränsningar och rekommendationer som getts för genomförandet av säkra evenemang. Medan undantagsförhållanden råder och åtgärdsnivåerna tillämpas kan evenemang och offentliga tillställningar (högst 50 deltagare) anordnas endast på områden som är på basnivån, när den behöriga myndigheten genom sitt beslut tillåter detta med iakttagande av försiktighetsprincipen. I fråga om sådana utrymmen utomhus där det är möjligt att dela upp och avgränsa läktaromtråden och andra publikområden får högst 50 personer vistas i det avgränsade området.

När man på statsrådsnivå slopar de åtgärdsnivåer som anges i hybridstrategin, kan evenemang och offentliga tillställningar ordnas i enlighet med lokala och regionala behöriga myndigheters beslut i områden som är på basnivån och i accelerationsfasen. Slopandet av åtgärdsnivåerna granskas vid månadsskiftet april–maj och målet är att slopa dem senast i maj. Efter slopandet av åtgärdsnivåerna fattar regionförvaltningsverken och kommunerna beslut inom sina områden i enlighet med lagen om smittsamma sjukdomar och annan lagstiftning. I det regionala beslutsfattandet ska hänsyn tas till 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar, enligt vilken man vid tillställningar inomhus ska iaktta ett säkerhetsavstånd på två meter i områden i accelerations- och samhällsspridningsfasen där incidensen är minst 25 per 100 000 invånare och där det finns oidentifierade sjukdomskluster som enligt experter medför en betydande risk.

En arbetsgrupp tillsatt av undervisnings- och kulturministeriet har utarbetat ett förslag om att etappvis öppna upp offentliga tillställningar då sjukdomsläget förbättras. Regeringen anser att förslaget är bra och genomförbart. Enligt förslaget ska begränsningarna avvecklas i tre etapper. Regionförvaltningsverken och kommunerna fattar beslut i enlighet med lagen om smittsamma sjukdomar inom sina respektive områden.

I den första etappen har epidemiläget i flera områden lugnat sig och är på basnivån eller i accelerationsfasen. Incidensen på riksnivå ska då vara mindre än 75 fall per 100 000 invånare under en granskningsperiod på 14 dygn och det regionala epidemiläget ska göra det möjligt att ordna evenemang. Då får offentliga tillställningar ordnas, om det finns en på förhand reserverad plats för alla i publiken och olika sällskap de facto har möjlighet att undvika nära kontakt med varandra.

Den andra etappen förutsätter att epidemiläget förbättras så att smittan under tre veckors tid avtar i hela landet. Incidensen på riksnivå ska då vara mindre än 50 fall per 100 000 invånare under en granskningsperiod på 14 dygn. Dessutom ska det regionala epidemiläget göra det möjligt att anordna evenemang. I det här fallet får man också ordna större offentliga tillställningar i enlighet med lagen om smittsamma sjukdomar så att det maximala antalet personer i publiken bestäms med utgångspunkt i storleken på och särdragen för det utrymme som reserverats för tillställningen.

I den tredje etappen slopas restriktionerna när nya smittor endast förekommer sporadiskt och statsrådets riktlinje om en tillräcklig vaccinationstäckning har nåtts.

I samtliga tre etapper ska arrangörerna förbinda sig till att följa de närmare anvisningar om förebyggande av coronavirussmitta som undervisnings- och kulturministeriet och Institutet för hälsa och välfärd gemensamt utarbetat. Därtill ska arrangörerna beakta principerna för ansvarsfulla evenemang, som blev klara i december 2020 och som utarbetats av undervisnings- och kulturministeriets arbetsgrupp för säkra evenemang. Undervisnings- och kulturministeriet utarbetar tillsammans med social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd närmare anvisningar om avvecklingen av restriktionerna i de olika etapperna.

1.3 Stödsystem för evenemangsbranschen i vissa europeiska länder

I flera europeiska länder har man infört stöd för att hjälpa den hårt drabbade business events-sektorn. Olika typer av stöd har utvecklats särskilt i de länder där man förstår betydelsen av företagsevenemang för samhället och deras roll i den ekonomiska återhämtningen och sysselsättningen. Business events-sektorn omfattar såväl kongresser som företagsevenemang; för tydlighetens skull används här för branschen benämningen företagsevenemang.

Tysklands stödpaket på 642 miljoner euro hör till de största i Europa. I Tyskland sysselsätter kongresser och företagsevenemang upp till 1,5 miljoner personer, och branschen är landets sjätte största. Dess effekter på ekonomin beräknas uppgå till upp till 130 miljarder euro. I många europeiska länder anser man att företagsevenemangens effekter på samhället – såsom utvecklingen av vetenskap och forskning och exporten av kompetens – är betydande och att det därför lönar det sig att stödja branschen. I dessa länder betraktas evenemangen som något som möjliggör samhällsdebatt och stärker affärsverksamheten, och beslutsfattarna förstår att branschen inte klarar sig utan offentligt stöd. Det är uppenbart att de länder där företagsevenemangen understöds kommer att klara sig som vinnare ur krisen och ligga i framkant i konkurrensen när branschen äntligen återhämtar sig och kommer i gång igen.

För närvarande varierar uppskattningarna av återhämtningen inom branschen; också enligt konservativa uppskattningar kommer återgången till 2019 års nivå att ske tidigast 2023. Återhämtningen påverkas även av minskade budgetar för evenemangen. Innevarande år är budgetarna för internationella företagsevenemang 32–42 procent mindre än 2019. En orsak till att återhämtningen sker långsamt kan även vara att det råder osäkerhet om framtida mötes- och reserestriktioner och om i vilken mån hälsosäkerhetsaspekterna påverkar deltagarupplevelsen. Utöver för de ekonomiska riskerna oroar sig arrangörerna också för om de kommer att få försäkringar. De logistiska utmaningar som begränsningarna medför också att anbudstiderna förlängs.

I Tyskland stöds branschen med ett direkt stöd på 642 miljoner euro som riktas bl.a. till möteslokaler och evenemangsarrangörer. **Danmark** var bland de första länder som gav stöd till branschen. Det direkta stödet uppgår till 425 miljoner euro. I ett första skede, omedelbart efter pandemin, beviljade Danmark 12 miljoner euro i stöd för evenemang med över 350 personer som måste ställas in. Inom kort höjdes stödbeloppet till 310 miljoner euro. I november 2020 förlängdes stödpaketets giltighet till utgången av januari 2021, och det totala stödbeloppet steg till 425 miljoner euro. Danmarks stödpaket är det mest omfattande i EU och täcker hela branschen för kongress- och företagsevenemang.

Det **österrikiska** stödpaketet uppgår till 300 miljoner euro. Europeiska kommissionen godkände i januari 2021 Österrikes modell, som erbjuder ekonomiskt stöd för alla evenemang fram till december 2022. Syftet med stödet är att uppmuntra aktörerna att anordna evenemang. Den österrikiska regeringen täcker de ekonomiska förlusterna i det fall att det blir nödvändigt att ställa in ett evenemang på grund av coronarestriktioner. I **Holland** är beloppet av stöd 300 miljoner euro. Stödsystemet fungerar på samma sätt som den österrikiska modellen, men stödet är i första hand avsett för stora evenemang med över 300 personer, såsom festivaler. I Holland kommer begränsningarna i evenemangsbranschen att lindras från ingången av juli. Tidpunkten är i samklang med vaccinationsplanen.

I **Belgien** erbjuds stöd till ett belopp av 50 miljoner euro. Stöd kan sökas för att täcka kostnader av vilka 60 procent ersätts i det fall att evenemanget ställs in. Om evenemanget trots allt kan ordnas, måste stödpengarna betalas tillbaka. Modellen bygger på det danska understödsprogrammet. **Skottland** stöder lokala företag med 4,4 miljoner euro. Stöd kan sökas av företag vars inkomster har sjunkit med minst 25 procent jämfört med 2019. I Skottland väntas evenemangsbranschen öppnas upp i september.

Irlands stödpaket riktar sig till möteslokaler, evenemangsarrangörer och aktörer inom den inkommande turismen (DMC-företag och professionella konferens- och mötesorganisatörer). Beloppet av stöd är sammanlagt 22 miljoner euro. **I Italien** uppgår det direkta stödet till 370 miljoner euro. Stödpaketet riktar sig inte bra till dem som arrangerar företagsevenemang utan också till alla andra aktörer och tjänsteproducenter inom branschen. För resebyråerna och för hälsoturismen finns det egna stödpaket (625 respektive 175 miljoner euro).

1.4 Beredning

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet, finansministeriet och Statskontoret.

På grund av propositionens brådskande natur är det nödvändigt att avvika från anvisningarna om hörande i samband med lagberedning. Det har dock ordnats en offentlig remissbehandling av propositionen på webbplatsen utlåtande.fi (29.3–7.4.2021). Det kom in sammanlagt 78 utlåtanden. Dessutom har man hållit samråd om saken med Tapahtumateollisuus ry.

I remissvaren framfördes kritik mot det planerade lagförslaget. Man ansåg att evenemangsgarantin i sin föreslagna form kommer för sent, är bristfällig och inte fungerar tillräckligt väl med tanke på underleverantörskedjorna och de nätverk som hänför sig till evenemang.

Reaktioner kom framför allt från teatersektorn (förslaget diskriminerande, teatrarna har utan motivering lämnats utanför). Också självrisken fick kritik, eftersom den inte undanröjer den risk som anordnandet av ett evenemang medför. Önskemålet är att tidpunkten för stödet tidigareläggs till maj. Dessutom önskar man ersättningarna även ska omfatta kostnaderna av att evenemanget senareläggs.

Ett av de viktigaste spörsmålen gällde underleverantörernas ställning. Enligt branschpraxis betalas underleverantörerna först i efterskott, när evenemanget har genomförts framgångsrikt. Då fungerar inte den modell för att inkludera underleverantörerna i evenemangsarrangörens kostnader som föreslås i begäran om utlåtande. Beaktandet av underleverantörskedjan kan inte förverkligas genom huvudarrangörens försorg. Underleverantörerna bör ges möjlighet att själva ansöka om stöd. Likaså är enligt utlåtandena i synnerhet frilansarbetare i ett särskilt dåligt läge i en situation där ett evenemang ställs in.

Citat ur utlåtandena: *”Avtal med artister och underleverantörer kan hävas när som helst på grund av coronaläget utan någon som helst ersättning och utan att detta medför kostnader för evenemangsarrangören. Det är då endast evenemangsorganisationen, som i allmänhet är mycket snäv, som kommer att få stöd. Det finns en djup oro för hur det ska gå för underleverantörskedjorna.” ”Evenemangsproducenten kan på grund av coronapandemin utan tidsfrister, ersättningsskyldighet eller ansvar ställa in framträdandena för de artister som agenturerna förmedlar.”*

I utlåtandena uttryckte man uppskattning för de festivalstöd och andra stöd som erhållits via undervisnings- och kulturministeriet. I ett av utlåtandena framfördes också ett motförslag, nämligen att beslutet om beviljande av garanti borde fattas före evenemanget äger rum och en ersättning på 50 procent ges redan i samband med beslutet. Efter evenemanget/inställandet ska det göras en utredning över de faktiska kostnaderna, varefter ersättning betalas på basis av resten av stödet. I ett utlåtande framfördes dessutom en misstanke om att evenemangsgarantin kan uppmuntra till att anordna evenemang med hög ekonomisk risk.

På basis av remissvaren gjordes flera ändringar i propositionen. För det första bereddes i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet en omfattande stödåtgärd inom evenemangs- och kulturbranschen, som beskrivs i avsnitt 3 (3.2., 3.3.). I detta sammanhang beaktas också bl.a. teaterverksamheten. Dessutom riktas understöd också till frilansarbetare. Lagen utgår nu från att också underleverantörerna är med som ersättningstagare. I propositionen har giltighetstiden för evenemangsgarantin förlängts till utgången av november. Dessutom har ersättningsandelarna höjts från 70 procent till 85 procent.

2 De viktigaste förslagen

Det rör sig om en regeringsproposition med förslag till ändring av lagen om temporärt kostnadsstöd för företag. Det föreslås att till lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (508/2020, nedan *lagen om kostnadsstöd*) fogas en ny 5 b § som gäller evenemangsgaranti.

Avsikten är att konst-, kultur- och idrottsevenemang och andliga evenemang som ordnas som allmännyttig verksamhet i första hand ska stödjas med understöd inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. I den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2021 föreslås sammanlagt 127 miljoner euro för konst- och kultursektorn i syfte att lindra de problem som

förorsakas av coronapandemin. I stödpaketet ska bland annat ingå stöd för konst- och kulturevenemang som ordnas i form av allmännyttig verksamhet eller som underskrider den gräns för omsättningen som gäller för evenemangsgarantin samt stöd för religiösa sommarevenemang. Understöden för konst- och kulturevenemang ska också gälla professionell sommarteaterverksamhet eller sådan sommarteaterverksamhet som åtminstone delvis sysselsätter yrkespersoner inom konsten. Stödpaketet ska också innehålla understöd till yrkespersoner inom konst och kultur, allmännyttiga samfund, företag, nationella konstinstitutioner samt konst- och kulturinstitutioner som är berättigade till statsandel. Genom Finlands filmstiftelse ska det riktas understöd till små biografer och filmdistributörer. Avsikten är dessutom att genom Centret för konstfrämjande bevilja stipendier till yrkespersoner inom konst och kultur, inklusive företagare med firmanamn och egenföretagare.

I tilläggsbudgetpropositionen ingår också ett anslag för understöd till sådana idrottsevenemang som anordnats av allmännyttiga samfund och små aktiebolag och som har ställts in eller varit förlustbringande på grund av coronapandemin samt för stödjande av idrottsverksamhet som ordnas i serieform.

Evenemangsgarantin minskar den risk som är förenad med organiseringen av ett evenemang. Som uttryck för statens riskdelning kan evenemangsgarantin också underlätta anskaffningen av extern finansiering för evenemanget.

3 Konsekvenser för statsfinanserna

Enligt propositionen kan Statskontoret bevilja samtidiga förhandsförbindelser till ett värde av sammanlagt högst 250 miljoner euro. Betalningsförbindelserna beräknas medföra utbetalningar ur garantin till ett belopp av 80 miljoner euro till följd av inställda eller nedbantade evenemang.

Beloppet av borgensansvaren inom evenemangsgarantin och den eventuella kostnaden för evenemangsgarantin har uppskattats utifrån mervärdesskatteuppgifterna så att man identifierat evenemangsarrangörerna enligt verksamhetsområdet. År 2019 var omsättningen för de evenemangsarrangörer som identifierats utifrån momsuppgifterna ca 250 miljoner euro under perioden juni–december. Om de identifierade evenemangsarrangörerna planerar evenemang i lika stor utsträckning som 2019 och ansöker om garanti för de planerade evenemangen, kommer garantiansvaret inom evenemangsgarantin att uppgå till 210 miljoner euro. Om evenemangen i juni–augusti förverkligas i lika stor utsträckning som 2020 och evenemangen i september–december genomförs som planerat, kommer det att betalas ut sammanlagt 80 miljoner euro ur evenemangsgarantin. Dessa beräkningar är mycket osäkra, eftersom de bygger på antaganden om antalet planerade evenemang och på antaganden om evenemang som inställs, vilka inte kan verifieras. På basis av förhandsbesked ser det ut som om det för denna sommar sannolikt planeras betydligt färre evenemang än vad som genomfördes 2019.

I den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2020 föreslås under moment 32.40.44 (evenemangsgaranti) ett förslagsanslag på 80 miljoner euro för beredskapen för dessa betalningar. De slutliga utbetalningarna ur garantin kan bli mindre eller större än beräknat, beroende på hur coronaläget utvecklas och hur många förhandsförbindelser som söks.

I tilläggsbudgetpropositionen föreslås dessutom för genomförandet av kostnadsstöd ett ytterligare anslag på 8,3 miljoner euro i Statskontorets omkostnader. Av detta anslag riktas 2,4 miljoner euro till genomförandet av evenemangsgarantin.

Utöver stödet för evenemang har undervisnings- och kulturministeriet berett åtgärder för att stödja kultur- och idrottsevenemang och andliga evenemang som ordnas som allmännyttig verksamhet. Avsikten är att stöden ska delas ut i form av statsunderstöd enligt prövning enligt statsunderstödslagen. För dessa stöd föreslås det i den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2020 sammanlagt 14 miljoner euro.

3.1 Förhållande till EU:s lagstiftning om statligt stöd

Eftersom evenemangsgarantin är ett stöd som beviljas för ekonomisk verksamhet från offentliga medel, ska EU:s regler om statligt stöd tillämpas på den. Evenemangsgarantin är i likhet med övrigt stöd enligt lagen om kostnadsstöd ett temporärt statligt stöd som beviljas företag för att underlätta allmänna svårigheter i affärsverksamhet till följd av covid-19-pandemin och som Europeiska kommissionen genom sitt beslut av den 24 april 2020 har godkänt som förenligt med den inre marknaden (kommissionens beslut SA.56995 (2020/N med senare ändringar)). Kommissionens beslut grundar sig på artikel 107.3 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) samt på avsnitt 3.1 i den tillfälliga ramen för statliga stödåtgärder (kommissionens meddelande 2020/C 91 I/01 med ändringar). Liksom i fråga om annat kostnadsstöd ska det vid beviljande av ersättning på basis av evenemangsgarantin tas hänsyn till att det företagsspecifika maximibeloppet av stödet i enlighet med Europeiska kommissionens beslut, nämligen 1,8 miljoner euro, inte överskrids.

3.2 Andra stödåtgärder inom evenemangsbranschen, kulturbranschen och de kreativa branscherna

Evenemangsgarantin är en del av statsrådets åtgärdshelhet som syftar till att kompensera evenemangsbranschen och de kreativa branscherna för att deras verksamhet förhindrats och försvårats. Anslagen för de understöd som beviljas inom undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde anvisas i enlighet med den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2021 enligt nedanstående.

För understöd som delas ut i form av stipendier samt för andra understöd till yrkespersoner, firmor och ensamföretagare inom konst och kultur (s.k. frilansarbetare) anvisas 64,8 miljoner euro, som delas ut av Centret för konstfrämjande. Vid fördelningen av stipendier beaktas i stor utsträckning yrkespersoner, firmor och ensamföretagare inom kulturbranschen (till firmor och företag beviljas understöd). Stipendierna är skattefria och uppgår till 2 000 euro/mån. Under kalenderåret 2021 beviljas stipendier för högst 4 månader (8 000 euro). Under antagandet att samtliga stipendier och understöd uppgår till 8 000 euro kan med anslaget på 64,8 miljoner euro beviljas 8 100 stipendier.

Tillsammans med det belopp som anvisades i den första tilläggsbudgeten för 2021 (ca 15 miljoner euro) fördelas 2021 således 79,8 miljoner euro i stipendier och understöd, vilket är cirka 4,5 gånger mer än de coronastipendier och understöd för firmor som beviljades 2020 (17,5 miljoner euro).

För aktörer och sammanslutningar inom det så kallade fria fältet inom området för scenkonst, för sammanslutningar inom visuell konst och litteratur, för aktörer inom barnkultur osv. anvisas 15 miljoner euro i understöd som undervisnings- och kulturministeriet delar ut. Den verksamhet som stöds ska i huvudsak vara kulturverksamhet. Föreningarnas behov har uppskattats vara cirka 9 miljoner euro och aktiebolagens cirka 6 miljoner euro, med beaktande av de understöd som beviljades sammanslutningarna år 2020.

Nationella konstinstitutioner samt teatrar, orkestrar och muséer som får statsandel anvisas 20 miljoner euro som delas ut av undervisnings- och kulturministeriet. Av dessa understöd riktas 4,5 miljoner euro till de nationella konstinstitutionerna och 15,5 miljoner euro till teatrar, orkestrar och muséer som får statsandel. Understödet fördelas mellan cirka 200 olika aktörer runtom i landet. Understödet möjliggör övningsverksamhet och gör det möjligt att betala löner och vidta förberedelser inför höstens teater/utställnings/konsertsäsong.

För kulturevenemang och festivaler, inklusive sommarteater och religiösa sommarevenemang, anvisas ett anslag på 10,5 miljoner euro som delas ut av undervisnings- och kulturministeriet. Understödet gäller arrangörer av sådana kulturevenemang och festivaler som ordnas som allmännyttig verksamhet samt evenemangsarrangörer som är verksamma i aktiebolagsform och som har en omsättning på mindre än 150 000 euro. Understöden fördelas i stort sett så att 7,5 miljoner euro anvisas för konst- och kulturevenemang, 1 miljon euro för professionell sommarteaterverksamhet och 0,5 miljoner euro för sommarteater som uppförs av teateramatörer, om aktören också sysselsätter yrkespersoner. För religiösa evenemang anvisas cirka 1,5 miljoner euro och till museiverksamhetens s.k. fria fält och andra kulturarvsobjekt samt till föreningshus och Folkets hus anvisas cirka 3,5 miljoner euro i understöd.

Små och medelstora biografer och filmdistributörer anvisas 8 miljoner euro i understöd som delas ut av Finlands filmstiftelse. Anordnare av grundläggande konstundervisning anvisas 4 miljoner euro, som delas ut av undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen. Dessutom anvisas 1,56 miljoner euro till vissa ämbetsverk inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

Sammanlagt anvisas således för stöd till konst och kultur 127,36 miljoner euro.

3.3 Understöd för idrott och motion

För att öka resurserna för motions- och idrottsföreningarna i syfte att säkerställa en fortsatt verksamhet, för att få tillbaka de hobbydeltagare, handledare och tränare som fallit bort från verksamheten samt för att täcka det underskott i den allmännyttiga verksamheten som coronapandemin förorsakat anvisas understöd till ett belopp av 9 miljoner euro.

Genom undervisnings- och kulturministeriets olika stödinstrument stöds verksamhet som ordnas i serieform med sammanlagt 6 miljoner euro. Understöden styrs till coronaunderstöd till riksomfattande och regionala idrottsorganisationer, till kompetensutveckling, till handledning och träning för bl.a. personer som behöver särskilt stöd och åtgärder för att sporra unga att röra sig på egen hand, till serieverksamhet som ordnas av grenförbunden samt till projekt som stöder idrottsorganisationernas föreningars verksamhet i coronaläget. Dessutom styrs understöden till att med hjälp av kommunikationsåtgärder och kampanjer rikta resurser till att sporra unga som är i den åldern då man hoppar av idrott att röra sig på egen hand och under icke- organiserade former samt till att täcka det underskott i den allmännyttiga verksamheten som coronapandemin förorsakat.

Dessutom anvisas 3,5 miljoner euro för understödjande av evenemang som ställts in eller lidit förluster på grund av coronapandemin samt för stödjande av kommande evenemang.

Sammanlagt anvisas för stöd för idrott och motion 18,5 miljoner euro.

4 Konsekvenser för företagen i evenemangsbranschen

Evenemangsarrangörernas möjligheter att minska risken i fråga om organiseringen av evenemang förbättras. Detta torde ha en positiv inverkan på organiseringsverksamheten. Evenemangsgarantin täcker dock endast en del av kostnaderna i en situation där ett evenemang ställs in (85 procent). Arrangören kommer således fortfarande att bära en del av risken om evenemanget ställs in. Detta bör dock anses vara rimligt, eftersom syftet med evenemangsgarantin inte heller är att uppmuntra företagen att anordna sådana evenemang där risken för att evenemanget ställs in är uppenbar. Staten kan inte heller bära hela risken i samband med anordnande av evenemang, och inte heller grundlagsutskottets riktlinje om skälig ersättning förutsätter direkt detta.

4.1 Alternativa sätt att stödja evenemangsbranschen

Det huvudsakliga instrumentet genom vilket man försökt avvärja de problem som coronatiden medfört för företagen har varit kostnadsstöd. Den första lagen om kostnadsstöd föredrogs i statsrådet den 5 juni 2020, och det trädde i kraft den 1 juli 2020. Lagens giltighetstid har förlängts två gånger med vissa ändringar. Evenemangsbranschen beräknas ha fått vissa ersättningar enligt lagen om kostnadsstöd (avsnitt 1). Evenemangsbranschen har dock kritiserat lagen om kostnadsstöd, eftersom företagen på grund av branschens avtalspraxis kan häva avtalen utan sanktioner, varvid det endast uppkommer små ersättningsgilla kostnader och ersättningsbeloppen är små i förhållande till företagens omsättning. Evenemangsarrangörerna kan fortfarande ansöka om ersättning för sina kostnader med stöd av lagen om kostnadsstöd, men det rör sig inte om en kompensation för förlorad omsättning.

Eftersom inställandet av ett evenemang kan ha omfattande nätverkseffekter bland yrkespersoner inom evenemangsbranschen konstaterade man i samband med beredningen att ett kostnadsbaserat stödinstrument inte är adekvat för att åtgärda de problem som uppstår i branschens hela värdenätverk. Därför har man vid sidan av detta berett ett omfattande understödspaket för evenemangs- och kulturbranschen, som undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för.

I början av coronapandemin beviljade Business Finland och närings-, trafik- och miljöcentralerna med snabb verkan utvecklingsstöd, ur vilka också evenemangsarrangörer fick stöd (avsnitt 1). Utvecklingsstöden har dock inte gett avhjälpt de problem som gäller de ovannämnda yrkespersonernas utkomst. Statsrådet har därför beslutat för att genomföra ett helhetspaket som består av stödelement inom såväl undervisnings- och kulturministeriets som arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde (se avsnitt 3.2 och 3.3). Dessutom ges det fortfarande möjlighet att söka kostnadsstöd, och en utlysning öppnades den 28 april 2021.

4.2 Bedömning av konsekvenserna för branschens ekonomiska situation

I genomförandet av evenemang deltar ett brett spektrum av företag som är verksamma inom ett stort antal olika branscher. Därför går det inte att identifiera underleverantörerna i evenemangen, och man kan således inte bedöma vilka slags underleverantörsföretag evenemangsgarantin specifikt gäller.

Evenemangsarrangörer har i näringsgrensindelningen i typiska fall klassificerats under 82300 Arrangemang av kongresser och mässor, 90010 Artistisk verksamhet (dvs. scenkonst), 90020 Stödtjänster till artistisk verksamhet och 93120 Sportklubbars och idrottsföreningars verksamhet. Eftersom evenemangsgarantin inte omfattar sådana idrottsevenemang som ordnas regelbundet (t.ex. sportligornas matcher) kommer idrottsföreningarnas verksamhetsområde inte att

beaktas i granskningen nedan. I och med att evenemangsarrangörerna kan anordna flera evenemang varje år, kan man inte av arrangörernas omsättningsuppgifter dra några slutsatser om omsättningen eller deltagarantalet för enskilda evenemang.

Omsättningen för företagen i näringsgrenen Arrangemang av kongresser och mässor var 200 miljoner euro 2019 och 90 miljoner euro 2020. År 2019 inföll hälften och år 2020 en tredjedel av evenemangen under perioden 1 juni–30 november, som evenemangsgarantin föreslås gälla. Antalet anordnade kongresser och mässor minskade från 2019 till 2020 med cirka 70 procent i fråga om de månader som evenemangsgarantin kommer att omfatta. Cirka 200 företag hade mervärdesskattepliktig verksamhet 2019 och 2020. År 2019 fanns det cirka 90 företag med en omsättning på mer än 150 000 euro.

Den totala omsättningen för näringsgrenarna Artistisk verksamhet och Stödtjänster till artistisk verksamhet var 410 miljoner euro 2019. Scenkonsten och stödtjänsterna till scenkonsten sysselsätter emellertid till största delen andra aktörer än evenemangsarrangörer. Av denna orsak beskriver inte näringsgrenarnas totala omsättning omfattningen av den affärsverksamhet som bedrivs av arrangörer av scenkonstevenemang. Också barer och nattklubbar ordnar scenkonstevenemang, men de är verksamma inom näringsgrenen 56301 Öl- och drinkbarer, där man inte kan avskilja den omsättning som härrör från anordnande av evenemang.

Enligt uppskattning är de företag inom scenkonst och stödtjänster till scenkonst som har en årsomsättning på mer än en miljon euro till stor del evenemangsarrangörer, och de företag som är mindre än så är i typfall underleverantörer för evenemang. Det fins 30 företag som identifierats som evenemangsarrangörer och som antingen 2019 eller 2020 hade en årlig omsättning på över en miljon euro. Det går inte att ange antalet evenemangsarrangörer som är mindre än så, men deras antal är sannolikt betydligt större. År 2019 var omsättningen för dessa stora evenemangsarrangörer 170 miljoner euro, och 2020 var omsättningen för samma företag 40 miljoner euro. Av omsättningen hänförde sig år 2019 120 miljoner euro och år 2020 15 miljoner euro till de månader som evenemangsgarantin kommer att omfatta. Antalet anordnade scenkonstevenemang minskade från 2019 till 2020 med cirka 90 procent i fråga om de månader som evenemangsgarantin kommer att omfatta. Det går inte att med hjälp av näringsgrensindelningen utifrån företagens omsättningsuppgifter bedöma hur arrangörerna av scenkonstevenemang fördelar sig enligt storleksklass, eftersom näringsgrenarna för scenkonsten till största delen sysselsätter andra aktörer än evenemangsarrangörer.

Intäkterna från kunderna i evenemangen (biljettförsäljningsintäkter, sponsorer osv.) syns i evenemangsarrangörens omsättning, och evenemangsarrangören betalar underleverantörerna för genomförandet av evenemanget. Därför kan evenemangsarrangörernas omsättning användas som en uppskattning av kostnaderna för organiseringen av evenemangen inom hela underleverantörskedjan.

Branschen har i olika sammanhang framfört att situationen inom branschen kommer att vara särskilt utmanande i det skede då restriktionerna för evenemangen slopas och man skulle kunna ordna evenemang, men företagens kassor är tomma, de anställda och underleverantörerna har sökt sig till andra branscher och det är svårt att få extern finansiering på grund av att det är svårt att förutse hur epidemiläget utvecklas. En viktig funktion hos evenemangsgarantin, förutom att den delvis täcker förlusterna till följd av inställda evenemang, är även att ett företag som beviljats evenemangsgaranti kan visa en extern finansiär att garantin har stärkt företagets finansiella ställning. Detta torde förbättra tillgången till finansiering.

5 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav nedanstående utlåtande om regeringens proposition med förslag till en evenemangsgaranti (29.4). I utkastet till proposition bör evenemangsbranschen och de företag som är föremål för evenemangsgarantin beskrivas närmare. Av utkastet till proposition bör framgå omfattningen av och betydelsen av de stödberättigade företagens verksamhet. Utkastet till proposition bör innehålla en bedömning av de centrala fördelarna med förslaget och av konsekvensernas storleksklass. Utkastet till proposition bör innehålla en bedömning av evenemangsgarantins konsekvenser för konkurrensen. Ersättningsnivån för företagen förblir oklar i utkastet till proposition.

Efter utlåtandet från rådet för bedömning av lagstiftningen har propositionen kompletterats på följande sätt: till avsnitt 1.1 har fogats en beskrivning av evenemangsbranschen utifrån uppgifterna i en färsk branschrapport om evenemangsbranschen. Avsnitt 3 som gäller konsekvenserna för statsfinanserna har helt skrivits om, och till avsnittet har fogats avsnitten 3.2 och 3.3, där det ges en beskrivning av den stödhelhet som statsrådet beslutat anvisa kultur- och idrottssektorn och där även de understöd som beviljas av undervisnings- och kulturministeriet har beaktats. Evenemangsgarantin är således en del av en större helhet som ska bidra till att åtgärda problemen inom branschen. Till propositionen har också fogats avsnitt 4.1 som gäller alternativa tillvägagångssätt samt avsnitt 4.2 som gäller de ekonomiska konsekvenserna för evenemangsbranschen.

Beredningens snäva tidsramar ger inte möjlighet att göra en noggrannare analys av konsekvenserna för konkurrensen inom evenemangsbranschen. Också bedömningen av de faktiska kostnaderna har gjorts på en allmän nivå, eftersom lagens huvudsakliga syfte är att skapa ett finansiellt incitament för att anordna evenemang. Om evenemang kan ordnas så att de är framgångsrika, utlöses garantierna inte och ersättningar behöver inte betalas i den omfattning som man har skapat beredskap för (uppskattning 80 miljoner euro). Beloppet av de slutliga ersättningarna beror på de faktiska kostnaderna vid tidpunkten för inställandet eller restriktionerna, och som kan variera avsevärt beroende på företaget och situationen.

6 Specialmotivering

5 b §. *Evenemangsgaranti.* Avsikten är att Statskontoret ska kunna ge en förhandsförbindelse (evenemangsgaranti) för ett publikevenemang som planeras för minst 200 personer och som ordnas av en etablerad professionell evenemangsarrangör som har en permanent organisation för sådan verksamhet och ett företags- och organisationsnummer och vars omsättning inklusive mervärdesskatt år 2019 var mer än 150 000 euro. Evenemangsgarantin ska gälla evenemang som planeras för tiden mellan den 1 juni och den 30 november 2021. Evenemangsgarantin ska inte gälla regelbundna evenemang som ordnas året om, såsom exempelvis konserter, klubbkvällar eller motsvarande evenemang som ordnas varje vecka. Evenemangsgarantin ska endast gälla evenemang som inte var inställda när ansökan om evenemangsgaranti lämnades in. Rätten till evenemangsgaranti inträder vid den tidpunkt då ansökan lämnas in. Statskontoret kan bevilja evenemangsgarantin också efter den planerade tidpunkten för evenemanget, om ansökan inte hinner behandlas på förhand exempelvis på grund av att ansökan lämnas in mycket nära den dag då evenemanget ska äga rum och det behövs ytterligare utredningar för behandlingen av ansökan.

Syftet med evenemangsgarantin är att minska den ekonomiska risk som arrangören löper genom att anordna ett evenemang i en situation där en bestämmelse i lag eller en bestämmelse som utfärdats av en myndighet i anslutning till hanteringen av covid-19-pandemin hindrar eller för-

svårar anordnandet av evenemang och tillgången till finansiering eller försäkringar för att säkerställa anordnandet av evenemangen. Arrangemanget kommer att vara tidsbegränsat och gälla under tiden 1 juni–30 november 2021. Lagen föreslås gälla från den 1 juni 2021 till utgången av året. Ett evenemang ska även anses ha inställts på grund av en bestämmelse som utfärdats i lag eller meddelats av en myndighet också i fallet, om det högst 60 dagar innan evenemanget äger rum finns en sådan begränsning i kraft som hindrar att evenemanget äger rum. Denna tid anses vara nödvändig för att mildra den osäkerhet som kan uppstå till följd av det snabbt föränderliga pandemiläget.

En förutsättning för beviljande av evenemangsgaranti ska vara att evenemanget anordnas av en etablerad, professionell evenemangsarrangör som har en permanent organisation för denna verksamhet. För att evenemangsarrangören ska betraktas som en professionell arrangör förutsätts det att arrangören som personal för anordnande av evenemanget har minst en avlönad anställd. Evenemangsarrangören ska emellertid också kunna vara exempelvis en ensamföretagare.

Sådan småskalig evenemangsverksamhet som ordnas som hobbyverksamhet eller för en förenings medelsanskaffning ska exempelvis inte betraktas som professionell eller yrkesmässig verksamhet.

I bestämmelsen avsedda offentliga tillställningar kan vara t.ex. konst- och kulturfestivaler, andra konserter och utställningar än sådana som ordnas som en del av evenemangsverksamhet året runt, idrottsevenemang, musikfestivaler, mässor och motsvarande evenemang. Eventuella specialunderstöd som undervisnings- och kulturministeriet beviljat för sådana evenemang ska dras av från evenemangsgarantin.

I den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2021 ingår anslag för separata utlysningar av understöd för föreställnings-, konsert- och teaterverksamhet året runt och för idrottsevenemang som arrangeras i serieform. Företag och företagare som producerar sådana evenemang har också möjlighet att ansöka om kostnadsstöd, från vilket dock dras av eventuellt understöd som undervisnings- och kulturministeriet beviljat.

Exempelvis dansbanedanser som en ungdomsförening ordnar utgör inte föreningens egentliga, huvudsakliga verksamhet och de omfattas således inte av evenemangsgarantin. Hobbyverksamhet uppfyller inte heller kriteriet för professionell verksamhet.

Enligt förslaget ska sökanden i sin ansökan ange den planerade tidpunkten, platsen och varaktigheten för evenemanget, ge en kostnadskalkyl samt ange huvudarrangörens underleverantörer som anknyter till evenemanget. Sökanden ska i sin ansökan lägga fram en redogörelse för sin tidigare, etablerade och professionella verksamhet inom evenemangsbranschen. Evenemangsarrangören ska i ansökan specificera de underleverantörer som använts, deras roll samt deras uppskattade andel av kostnaderna.

Genom den beviljade evenemangsgarantin ska garantitagaren i enlighet med garantivillkoren få ersättning i form av kostnadsstöd för 85 procent av de rimliga, på förhand uppgivna och realiserade kostnaderna för ett evenemang som ställts in direkt med stöd av lag eller på grund av bestämmelser som meddelats av en myndighet. Ersättningens maximibelopp ska vara 1 800 000 euro. Detta belopp utgör emellertid också det företagsspecifika taket för det totala beloppet av coronastöd. När maximibeloppet bestäms ska hänsyn tas till att det företagsspecifika maximibeloppet av det stöd i enlighet med Europeiska kommissionens beslut som nämns i 1 § inte överskrids. Underleverantörer som uppgetts för evenemanget ersätts för en motsvarande andel

av de faktiska kostnaderna för evenemanget, med beaktande av avdrag för eventuella överlappande stöd. Det totala beloppet av avgivna förhandsförbindelser får samtidigt uppgå till högst 250 euro miljoner euro.

Om ett evenemang som genomförts i enlighet med garantivillkoren direkt med stöd av lag eller på grund av bestämmelser som meddelats av en myndighet förverkligas i väsentligt mindre skala än vad som bestämts i garantibeslutet, och det mer småskaliga evenemanget är förlustbringande, ska evenemangsarrangören och underleverantörerna genom evenemangsgarantin ersättas till ett belopp som beräknas genom att beloppet av de faktiska inkomsterna från evenemanget dras av från de faktiska kostnaderna och skillnaden mellan dessa multipliceras med talet 0,85. Med ett evenemang som genomförs i väsentligt mindre skala ska avses ett evenemang som på grund av en bestämmelse i lag eller en myndighetsföreskrift som begränsar sammankomster har kunnat genomföras så att högst 85 % av det planerade antalet deltagare har kunnat delta i evenemanget.

Ansökningstiden för evenemangsgarantin ska enligt förslaget börja den 1 juni 2021 och sluta den 31 augusti 2021. Ansökningstiden för ersättning som grundar sig på evenemangs-garantin föreslås börja den 15 september 2021 och sluta den 30 november 2021.

Närmare bestämmelser om de villkor som ska tas in i beslutet om händelsegaranti, såsom godtagbara kostnader och förutsättningar för stödberättigande, får utfärdas genom förordning av statsrådet.

På evenemangsgaranti ska inte tillämpas bestämmelserna i 2–5 § och 7 § 1 mom. eller 2 mom. 1 punkten.

Lagen avses träda i kraft den 1 juni 2021.

7 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt grundlagsutskottets praxis har lagstiftaren med avseende på egendomsskyddet som regel större rörelseutrymme i en situation där de lagstadgade skyldigheterna gäller börsnoterade bolag eller andra med avseende på sin förmögenhetsmassa betydande juridiska personer jämfört med situationer när bestämmelserna får direkta konsekvenser för de fysiska personerna bakom den juridiska personen (GrUU 74/2018 rd, s. 3, GrUU 9/2008 rd, s. 4, GrUU 10/2007 rd, s. 2, GrUU 54/2005 rd, s. 3, GrUU 32/2004 rd, s. 2, GrUU 61/2002 rd, s. 3–4, GrUU 34/2000 rd, s. 2). När det gäller evenemangsgarantin är en av svårigheterna precis den mångsidiga karaktären hos de aktörer som anknyter till evenemangen, eftersom det bland dem finns företag med en omsättning på mer än 10 miljoner euro och i andra änden av skalan ensamföretagare och frilansarbetare. Den personella dimensionen har stor betydelse, men den går inte att nå enbart med ett sådant instrument som en evenemangsgaranti. Också beaktandet av underleverantörskedjan blir en central faktor.

I 6 § i grundlagen uttrycks förutom ett traditionellt krav på juridisk jämlikhet även en tanke om faktisk jämställdhet. De viktigaste bestämmelserna med tanke på evenemangsgarantin är den allmänna jämlikhetssklausulen och diskrimineringsförbudet. Grundlagsutskottet har på ett etablerat sätt konstaterat att jämlikhetsprincipen inte sätter några stränga gränser för lag-stiftarens prövning när man strävar efter att anpassa regleringen efter kraven i samhällsutvecklingen.

Som utgångspunkt gäller grundlagens jämlikhetsklausul endast människor. Jämlikhetsprincipen kan dock ha betydelse också i bedömningen av reglering som gäller juridiska personer, särskilt om det är fråga om bestämmelser som indirekt kan påverka fysiska personers rättsliga ställning.

När det gäller evenemangsgarantin framgick det i samband med beredningen att det inte är möjligt att trygga hela evenemangsnätverkets ekonomiska ställning enbart genom evenemangsgarantin. Därför bereddes vid sidan av evenemangsgarantin en mer omfattande helhet av stödåtgärder (avsnitten 3.2 och 3.3).

Grundlagsutskottet konstaterade i fråga om den föregående temporära stängningen av förplägnadsrörelser (GrUU 7/2020 rd) att det med tanke på regleringens proportionalitet också är av betydelse vilka möjligheter näringsidkaren har att anpassa sin verksamhet till ändringarna i lagstiftningen. Med beaktande av de exceptionellt betydande och akuta konsekvenserna av regleringen ansåg grundlagsutskottet att det var nödvändigt att det genom lag föreskrivs såväl om skälig kompensation till näringsidkare för verkningarna av förbudet som om arrangemang som lindrar verkningarna. I fråga om evenemang har de begränsningar som uppställts för sammankomster i praktiken förhindrat att evenemang anordnas. Konsekvenserna av dessa begränsningar kan därmed i stor utsträckning jämställas med förbud, trots tillämpningen av vissa alternativa tekniker vid anordnandet av evenemang.

Grundlagsutskottet upprepade i samband med bedömningen av den temporära ändringen av lagen om smittsamma sjukdomar (RP 245/2020 rd, GrUU 44/2020 rd) sin ståndpunkt och ansåg att det av konstitutionella skäl är motiverat att föreskriva om skälig kompensation till näringsidkare för ekonomiska förluster som orsakas av kommunens eller regionförvaltningsverkets beslut om stängning av lokaler, i synnerhet om begränsningen varar längre än den maximitid på 14 dygn som föreskrivs för ett stängningsbeslut. I riksdagens svar (RSv 3/2021 rd) på propositionen ingick ett uttalande enligt vilket riksdagen förutsätter att stats-rådet snabbt bereder bestämmelser om att ekonomiska förluster till följd av stängning av kundlokaler ersätts näringsidkarna genom ett allmänt kostnadsstöd eller som en särskild er-sättning, om man har varit tvungen att förlänga en stängning som pågått i 14 dygn.

Grundlagsutskottet har således i sin utlåtandepraxis under den senaste tiden av hävd ansett att staten ska ersätta ekonomiska förluster som följer av att utrymmen som används i nä-ringsverksamhet stängs genom lag eller med stöd av lag, i synnerhet om det med hänvisning till proportionalitetsbedömningen krävs på grund av stängningens varaktighet eller oförutsebarhet eller av någon annan motsvarande orsak. Vid fastställandet av en skälig kompensation kan det tas hänsyn till att företagen inte kan reagera på de plötsliga begränsningarna ge-nom sådana åtgärder som normalt vidtas för att anpassa kostnaderna.

I samband med beredningen framgick det att man inte enbart genom ett instrument som en evenemangsgaranti kan säkerställa att det mångfasetterade nätverket inom evenemangs-branschen till alla delar blir behandlat på tillräckligt sätt. Nätverkets tillfälliga och temporära karaktär medför ytterligare utmaningar när det gäller att bygga upp och genomföra en kompensationspolitik. Vid beredningen har man försökt se till att arbets- och näringsministeriets och undervisnings- och kulturministeriets beredningsarbeten samverkar på ett så heltäckande sätt som möjligt och tar hänsyn till de olika parterna i hela evenemangs- och kulturbranschen.

Enligt 18 § i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Det allmänna ska sörja för skyddet av arbetskraften. I samband med beredningen av evenemangsgarantin har det blivit uppenbart att i synnerhet frilansarbetarna är i en rätt utsatt ställning i en situation där man på grund av restriktioner som hänför sig till hanteringen av en pandemi blir tvungen att begränsa samhällets funktioner. Genom de berörda nya stödformerna (arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet) och den gällande lagen om kostnadsstöd förbättras dessa aktörers ekonomiska situation. Dessa aktörers ekonomisk situation är svag, och det brådskar med att kompensera branschen.

Med beaktande av grundlagsutskottets tidigare riktlinjer och användningen av dem som grund för beredningen kan lagen stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av lagen om temporärt kostnadsstöd för företag

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (508/2020) en ny 5 b § som följer:

5 b §

Evenemangsgaranti

Statskontoret kan på ansökan ge en evenemangsarrangör och de underleverantörer som arrangören uppgett en förhandsförbindelse (*evenemangsgaranti*) för ett planerat publik evenemang för minst 200 personer som inte är inställt när ansökan lämnas in. En förutsättning för att förbindelsen ska ges är att evenemanget anordnas av en etablerad, professionell evenemangsarrangör som har en permanent organisation för denna verksamhet och ett företags- och organisationsnummer och att arrangörens omsättning år 2019 inklusive mervärdesskatt var mer än 150 000 euro. Evenemangsgaranti beviljas inte för evenemang som ordnas regelbundet året runt. Rätten till evenemangsgaranti inträder vid den tidpunkt då ansökan lämnas in.

Evenemangsgarantin gäller evenemang som är öppna för allmänheten och som ordnas den 1 juni 2021 eller senare, dock senast den 30 november 2021.

På basis av den beviljade evenemangsgarantin ersätts evenemangsarrangören i enlighet med garantivillkoren för 85 procent av de kostnader som uppgetts på förhand och som realiserats vid anordnandet av ett evenemang som ställts in med stöd av lag eller på grund av en bestämmelse som meddelats av en myndighet. Evenemangsarrangörens underleverantörer som uppgetts till Statskontoret ersätts för 85 procent av de faktiska kostnader för vilka underleverantören inte har fått betalning av evenemangsarrangören. Ett evenemang anses ha ställts in på grund av en bestämmelse som utfärdats i lag eller meddelats av en myndighet också i fallet, om det högst 60 dagar innan evenemanget äger rum finns en sådan begränsning i kraft som hindrar att evenemanget äger rum.

Om ett evenemang som genomförts i enlighet med garantivillkoren förverkligas i väsentligt mindre skala än vad som bestämts i garantibeslutet på grund av en bestämmelse som utfärdats i lag eller meddelats av en myndighet, och evenemanget är förlustbringande, ersätts evenemangsarrangören och underleverantörerna genom evenemangsgarantin till ett belopp som beräknas genom att beloppet av de faktiska inkomsterna från evenemanget dras av från de faktiska kostnaderna och skillnaden mellan dessa multipliceras med talet 0,85. Med ett evenemang som genomförs i väsentligt mindre skala än planerat avses ett evenemang som på grund av en bestämmelse i lag eller en myndighetsföreskrift som begränsar sammankomster har kunnat genomföras så att högst 85 procent av det planerade antalet deltagare har kunnat delta i evenemanget.

Maximibeloppet av den ersättning som betalas på basis av evenemangsgarantin är 1 800 000 euro per ersättningstagare. När maximibeloppet bestäms ska hänsyn tas till att det företagsspecifika maximibeloppet av det stöd i enlighet med Europeiska kommissionens beslut som nämns 1 § inte överskrids. Vid beviljande av ersättning avdras de försäkringsersättningar i anslutning till covid-19-pandemin som hänför sig till den stödperiod som föreskrivs i 2 mom. Från ersättningen till ersättningstagaren avdras också sådant specialunderstöd som undervisnings- och kulturministeriet beviljat för samma evenemang. Det totala beloppet av avgivna förhandsförbindelser får samtidigt uppgå till högst 250 euro miljoner euro.

Ansökningstiden för evenemangsgarantin börjar den 1 juni 2021 och slutar den 31 augusti 2021. Sökanden ska i sin ansökan ange den planerade tidpunkten, platsen och varaktigheten för evenemanget samt lägga fram en kostnadskalkyl. Sökanden ska i ansökan lägga fram en redogörelse för sin tidigare, etablerade och professionella verksamhet inom evenemangsbranschen. Evenemangsarrangören ska i ansökan även specificera de underleverantörer som den använt, deras roll samt deras andel av kostnaderna. Ansökningstiden för ersättning som grundar sig på evenemangsgarantin börjar den 15 september 2021 och slutar den 30 november 2021.

Närmare bestämmelser om innehållet i beslutet om evenemangsgaranti får utfärdas genom förordning av statsrådet.

På evenemangsgaranti tillämpas inte bestämmelserna i 2—5 § eller 7 § 1 mom. och 2 mom. 1 punkten.

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

Helsingfors den 6 maj 2021

Statsminister

Sanna Marin

Näringsminister Mika Lintilä